

Johann Andreas Bauer
Past. zu Groß-Jena im Schleißberg
No. 170. Der Band folgt 12 26
#

Q. D. B. V.

AD ORATIONES

QVARVM PRIMA

DE

AVGVSTANA CONFESIONE

ALTERA

DE

EIVS APOLOGIA

AGET

BENIGNE AVDIENDAS

OMNES LITTERARVM

FAVTORES AC PATRONOS

INVITAT

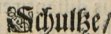
PRAEFATVS QVAEDAM

DE

CONVENTV PRINCIPVM

AVGVSTANAE CONFESIONI

ADDICTORVM NVMBVRGENSI

M. IO. GEORGIVS Schulze/

SCH. CATHEDR. RECTOR.

NVMBVRGI,

Typis BALTH. BOSSOEGELII, Privil. Typogr.

AK

Um coetus Lutheranus in eo est occupatus, vt, ad diem XXV mensis iunii, sacra secularia, in memoriam Augustanae confessionis, ante ducentos annos, inuictissimo Romanorum imperatori, Carolo V, exhibitae, solemai ritu peragat; multae vrbes ad laudem suam commendationemque pertinere arbitrantur, quod diuino illo negotio, prae reliquis, fuerint implicatae. Eo consilio Torgauia edidit XVII illos articulos, quos Lutherus, a principe electore, Ioanne, constantissimo diuinae veritatis confessore, eo euocatus, illius iussu, collegarumque suafu, conscripserat, tanquam primas lineas eius confessionis, quam postea Philippus Melancthon, pulcherrimam veluti imaginem, viuis, quod dicitur, coloribus expressit. Coburgum vero ostentat domicilium illud, in quo Lutherus hospitatus est, dum comitia illa Augustana, in quibus haec confessionis formula praelecta fuit, ad finem fuerunt perducta. Augusta autem Vindelicorum, qua Lutherana profitetur sacra, in summa felicitatis suae parte collocat, quod, intra pomeria sua, tuba illa fuit inflata, cuius clangore totus terrarum orbis personuit. In quam celebritatis communionem Numburgum etiam nostrum admittendum videtur, quod hic anno c1515 conuentus principum, Augustanae confessioni addictorum, ideo fuit institutus, vt illa confessio, a Melancthone identidem corrupta ac deprauata, pristinae integritati restitueretur. Esi enim ille conuentus per tres dierum hebdomades ferme durauit, multisque de rebus in illo deliberatum fuit; testibus tamen DAVIDE CHYTRAEO in *chron. Sax.* qui illi interfuit, omnesque singulorum dierum consultationes calamo exceperit, et GEORGIO PAVLO HOENNIO, qui id negotii sibi datum esse existimauit, vt singulari libro, anno c1515 edito, res in hoc conuentu gestas complecteretur, duae praecipue fuere causae, quae principes illos conuocauerunt, quarum prima fuit, vt Augustana confessio ab omnibus, qui emendata per Lutherum sacra amplectebantur, principibus solemini subscriptione confirmaretur. Anno enim c1515 LV omnium imperii procerum consensu hoc decretum factum fuerat, vt ex illis, qui a romanensibus dissentirent, hi tantum pace religiosa fruenterent, qui confessioni illi, anno c1515 xxx Carolo V Augustae Vindelicorum exhibitae, essent addicti. Romanenses autem non in proximis solum comitiis, anno c1515 LIX Augustae Vindelicorum actis, sed editis etiam in libris, principibus, vt vocabantur, protestantium obiecerant, eos non confessioni Augustanae, sed confusione merae perturbationique esse addictos, fereque eorum esse neminem, qui ipsam Augustanam confessionem obseruaret, aut sciret, quaenam vera ac genuina illa confessio esset; eique rei illud esse indicio, quod illa confessio nunquam, nisi mutata ac mutilata, publicis litteris describeretur. Accedere, quod plurimi illorum principum Zvinglii sectatores, qui tamen, a primis exhibitae illius confessionis temporibus, a coetu protestantium exclusi fuissent, aliisque sectis addictos, qui, in ducum iuniorum Saxoniae confutatione, reiecti fuissent, in colloquio VVormatiensi damnare re-

culfa-

cusauissent. Ex quo nihil aliud colligi posse, quam ipsos a fociis fidei suae ac religionis turpiter defecisse. Theologos autem illorum, de singulis ferme confessionis illius capitibus, inter se disceptare; idque ex scriptis eorum liquido apparere, certissimoque esse argumento, ipsos in scitis suis ac placitis sibi non constare. Vt itaque crimen hoc sibi obiectum protestantes principes a se propulsarent, omnemque in posterum calumniandi occasionem romanensibus praeriperent; bene sapienterque decreuerunt, conuocandos esse septemuiros principesque, confessioni illi addictos, vt illam confessionis formulam, quae Carolo V anno c10 10 xxx exhibitae fuerat, omnium consensu approbatam, solemnique subscriptione confirmatam, imperatori Romanorum, qui criminatione ista romanensium vehementer erat perturbatus, ad innocentiam suam illi declarandam, offerrent, atque vt in concilio futuro, quod tantopere urgebant romanenses, certam omnibusque probatam haberent confessionis formulam, quam, nomine omnium ecclesiarum suarum, proponerent, ne, singulis protestantibus suam confessionem edentibus, coetus suus maiori romanensium ludibrio exponeretur. Conuenerunt itaque anno, vt supra dictum, c10 10 lxi die xx mensis Ianuarii Numburgi duo Romani imperii septemuiros, Fridericus Palatinus et Augustus Saxo, Io. Fridericus dux Saxoniae, VVolfgangus Palatinus Rheni, Ernestus et Philippus Brunsvicensis, Vricus Mecklenburgicus, Christophorus VVirtenbergenfis, Carolus Badensis, Georgius Ernestus Hennebergicus, Guntherus Schvvarzburgensis. Ceteri cum ipsi venire non possent, legatos tamen suos huc miserunt Ioachimus II princeps elector Brandenburgicus, Ioannes et Georgius Fridericus marchiones Brandenburgici, Ioannes Albertus Mecklenburgicus, Barnimones et Io. Fridericus Pom rani, Philippus Hassus, qui tamen et ipse postea venit, Adolphus Holfatus, VVolfgangus alique Anhaltini. Fridericus vero II Danorum rex, ducesque Luneburgici litteras tantum ad principes congregatos dederunt, illis confirmantes, se in societate cum illis sacra per Lutherum emendata tuendi nunquam non permanuros. Postquam igitur per sex vel septem dies actum erat de variis Augustanae confessionis exemplis; principes electores Palatinus et Saxo, exemplum eius nouissimum, anno c10 10 xxxv editum, ytpote non rebus, sed verbis, iisque ad explicationem doctrinae pertinentibus, a reliquis differens, et in plurimorum hominum manibus versans, retinendum esse statuerunt. Cum vero ceteri principes ac legati adfirmarent, satius fore, si Augustana confessio eadem forma, iisdemque per omnia verbis, quibus Carolo V oblata, et anno c10 10 xxxi Vitebergae iterum vulgata esset, subscriptione confirmaretur; duo illi principes electores tandem iis accesserunt, sed ea lege ac conditione, vt noua exemplo illi Augustanae confessionis praefatio praefigeretur, in qua alterum, cum illo per omnia consentiens, approbaretur. Principes etiam illi duo electores existimabant, in illa praefatione mentionem iniiciendam esse et *confessionis ecclesiae Saxonicae*, et *decreti Francofurtani*; Io. vero Friderico, Saxoniae duce, cum reliquis principibus postulante, vt potius articuli Smalealdici in ea repeterentur, neutrum factum est. Praefatio, a duobus principum electorum con-

filia-

filiariis, CRACOUIO et EHEMIO confecta, plurimis principum arripit, paucis exceptis, quos inter et Io. Fridericus, Saxoniae dux, erat, qui adfirmabat, se in hanc praefationem consentire non posse, nec in subscriptionem Augustanae confessionis vniuersalem cum iis, qui eiusmodi errores fouerent, qui verbo Dei et Augustanae confessioni repugnarent, salua prima diuinae legis tabula, saluoque octauo Dei praecepto; sed tum demum se id facturum, si princeps elector Palatinus, cuius filiam duxille sibi matrimonio iunxerat, ceterique principes errores, ab ecclesia Lutherana refulatos, in primis istum *sacramentarium* conceptis verbis reicerent, ingenueque damnarent. Deinde in praefatione illa falso adfirmari, nullam in ecclesia nostra dari, qua doctrinam, dissensionem; cum tamen, rem secus se habere, notum omnibus esset atque perfectum: omitendum itaque locum illum esse, ne gladius aduersariis traderetur, quo nos mendacii conductos iugularent. Cum vero reliqui principes hunc Saxoniae ducem ro-garent, ne animum, ad consensum foedusque principum, ad communes hostes reprimendos delendosque, summopere necessarium, misere turbandum obfirmaret; deliberandi tempus sibi dari voluit, suamque sententiam, de tora re literis comprehensam, principibus tradidit; ipse vero praeuidens, se nihil effecturum, postero die, qui erat tertius mensis februarii, ex hac vrbe discessit. Id aegerime ferentes principes, legatos ad illum miserunt, declarantes, sibi nihil prius antiquiusque fuisse, quam vt ad finem illius conuentus Numburgi mansisset; cognitis vero discessionis eius causis, se illum celare nolle, subscriptionem Augustanae confessionis, ob quam conuentus ille institutus fuisset, a se decretam, reuocationem etiam aduersae sententiae in articulo de sacra coena, vt ipse voluisset, additam. Petere itaque se, vt Augustanae confessioni se-cum subscriberet; quod si facere nollet, rogare se, ne theologos suos decreta huius conuentus, perinde ac Francofurtanum illud, *Samaritanum Interim* vocare ac traducere pateretur; secus si faceret, se res, in hoc conuentu a prima origine gestas, omnium oculis exposituros, aliaque, quae huius rei dignitas necessitasque postularet, facturos. Reliquum nunc est, vt de concilio Tridentino aliquid addamus, quod alterum caput fuit primum, de quo in hoc conuentu principes deliberarunt; sed definitum chartae spatium obstat, quo minus id nunc a nobis fieri possit. Quare illud in aliud tempus differentes, paucis nunc indicabimus, quid nobis propositum fuerit, cum scriptionem hanc susceperimus. Memores enim superiorum mandati, vt tam oratores sacri, quam scholarum magistri suis hoc tempore exponant, quantum beneficium nobis eo obtigerit, quod Augustana confessio coram imperatore Romanorum, Carolo V, praelecta et ab eodem recepta, scriptaque *apologia*, ab aduersariorum calumniis defensa fuerit; auctores fuimus duobus probis, diligentibus ac bene moratis scholae nostrae alumnis, Io. Martino Häring, et Io. Christiano Sernert, Numburgensibus, vt prius, quam bene de se meritis gratias agerent, alter de *Augustana confessione*, alter de eius *apologia* verba facerent. Quibus discessuris fausta quaeuis ac felicia apprecabitur Io. Andreas Fenschild, Numburgensis, cum prius piis precibus votisque Deum veneratus fuerit, ne gaudium nostrum in sacris, quae instans, secularibus in lacrimas, immisissis belli aliisque calamitatibus, abire patiatur. Quae argumenta cum sint temporis nostro conuenientia, atque ita comparata, vt per se facile sibi audientiam apud omnes, qui emendata per Lutherum sacra amant, factura videantur; futurum speramus, vt literarum FAVTORES ac PATRONI, etiam atque etiam a nobis rogati, sepositis tantisper domi grauioribus negotiis, cras hora ante meridiem IX, in aede scholae nostrae *cathedrales*, frequentes conueniant, exigui temporis attentionem his declamatoribus tributuri. Nos vero hoc officii genus recte aestimabimus, nullam praetermissuri occasionem gratos nos illiusque memores re ac facto demonstrandi. P.P. Numburgi V calend. mai.

CLC MCC XXX.

78 M 496

ULB Halle
001 618 148

3

TA-206

617

Q. D. B. V.
AD ORATIONES
QVAVVM PRIMA
DE

AVGVSTANA CONFESSIONE

ALTERA
DE
EIVS APOLOGIA

AGET
BENIGNE AVDIENDAS
OMNES LITTERARVM
FAVTORES AC PATRONOS

INVITAT
PRAEFATVS QVAEDAM
DE

CONVENTV PRINCIPVM
AVGVSTANAE CONFESSIONI
ADDICTORVM NVMBVRGENSI

M. IO. GEORGIVS *Schulze*
SCH. CATHEDR. RECTOR.

NVMBVRGI,

Typis BALTH. BOSSOEGELII, Privil. Typogr.

